

PM

*Tekniska nämndens
ansvarsutövande 2017*

Botkyrka kommun

*Tobias Bjöörn
Ebba Lind
Emma Ekstén
Isabelle Panasco
Helena Richardsson*

Mars 2018

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunens revisorer ska varje år uttala sig i frågan om ansvarsfrihet för nämnder och styrelse samt enskilda ledamöter i dessa. För att möjliggöra bedömningar och skapa en tydlig grund för dessa anger kommunallagen att all verksamhet ska granskas årligen.

En viktig del i den årliga granskningen är att bedöma om nämndens eller styrelsens ansvarsutövande är tillfredsställande. Med ansvarsutövning avses nämndens eller styrelsens aktiva åtgärder för att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten. Ett effektivt ansvarsutövande förutsätter att det finns system och rutiner som stödjer nämnden i dess arbete.

Enligt kommunallagen ska nämnderna var och en inom sitt verksamhetsområde se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten och att kontrollen inom nämnden är tillräcklig.

Mot bakgrund av ovanstående har PwC fått i uppdrag av de förtroendevalda revisorerna att granska ansvarsutövningen inom kommunens nämnder. Resultatet av granskningen har diskuterats vid ett sammanträffande mellan förtroendevalda revisorer samt nämnd- och förvaltningsledning.

1.2. Genomförande

Den årliga granskningen av ansvarsutövande har genomförts enligt följande arbetsmodell:

- Analys/verifiering av grunddokumentation
- Avstämning/diskussion med nämnd och förvaltningsledning
- Upprättande av PM
- Avstämning och diskussion med kommunstyrelse/kommunledning
- Uppföljning av resultat/underlag kring fördjupande revisionsprojekt

I årets granskning har särskilt fokus lagts på analys och diskussion kring:

- Årsredovisning
- Lägesrapporter
- Framtidsperspektiv

2. Resultat

2.1. Sammanfattad bedömning

Den sammanfattande bedömningen är att det finns ett system för styrning och ledning samt uppföljning och kontroll som omfattar samtliga nämnders verksamhetsområden, i form av kommunens dokumenterade styrmodell. Åtgärder har i viss mån vidtagit mot bakgrund av den kritik som har lämnats från revisionen under föregående år. Utveckling av intern kontroll behövs fortsatt och pågår.

Nämnden redovisar ett budgetöverskott på 29 mnkr, varav 6,8 mkr utgörs av VA-verksamheten. Prognoserna har varierat under året. Den procentuella budgetavvikelsen är 3,85 procent. Prognosfelet i T2 är 2,08 procent.

Åtaganden, mål och indikatorer samt genomförda åtgärder för att nå dessa kommenteras till viss del på ett tillfredsställande sätt i nämndens årsredovisning. Vi menar dock att samtliga mål bör ha indikatorer samt målvärde för att undvika godtyckliga bedömningar.

Under året har revisorerna genomfört en särskild granskning avseende nämndens hantering Allégården och försäljningen av Samariten 1 vilket behandlats i en separat revisionsrapport. Fördjupade revisionsinsatser har även gjorts avseende hantering av strategiska investeringsprojekt där granskningen påvisade en bristande internkontroll. Nämndens uppföljning av internkontrollplanen visar att utvecklingsmöjligheter finns inom områdena: representation, statsbidrag, rehabilitering, arbetsmiljö, ramavtal, direktupphandling samt VA-taxan. Sammantaget kan vi konstatera är arbetet med intern kontroll är ett fortsatt utvecklingsområde för nämnden.

Arbetet med komponentredovisning fortsätter och är ännu inte helt i mål för nämnden.

Även 2018 är ett år med fortsatt förbättringsarbete för nämnden och revisorerna kommer fortsätta att följa utvecklingen.

2.2. Nämndens årsredovisning

2.2.1. Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar ett budgetöverskott på 29 mnkr, varav 6,8 mkr utgörs av VA-verksamheten. Detta innebär att den av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska ramen har klarats.

Under året har nämnden fortsatt arbetat med införandet av komponentavskrivning, vilket krävs för att kommunen ska hantera avskrivning av materiella anläggningstillgångar i enlighet med god redovisningssed. Införandet har delats upp i tre etapper och enligt uppgifter i årsredovisningen fortgår införandet enligt plan. Fullständig implementering av

komponentavskrivning uppges vara hanterat till 2019. Under 2017 har komponentavskrivning tillämpats på årets investeringar, och resultateffekten av detta har beräknats och bifogats nämndens årsredovisning som en bilaga.

Av årsredovisningen framkommer att nämnden äskar ombudgeteringar med totalt 2 837 tkr. Investeringsmedlen gäller för årliga projekt som medgivits i mål och budget 2017. Äskandet avser projekt som inte är färdigställda eller där arbeten är beställda men fakturering från leverantör inte har skett.

Sammantaget bedömer vi att orsakerna till budgetavvikelsena kommenteras på ett tillfredsställande sätt i nämndens årsredovisning. VA-verksamheten har en egen resultat- och balansräkning.

2.2.2. Prognossäkerhet

(Mnkr)	Budgeterad omsättning	Prognos T 1	Prognos T 2	Utfall 2017	Avvik i %	Prognosfel i T 2 i %
	753	-1,3	+13,3	+ 29	3,85	2,08

Den procentuella budgetavvikelsen är 3,85 procent. Prognosfelet i T2 är 2,08 procent.

- Vid T1 prognostiserades en negativ budgetavvikelse om 1,3 mkr. Förvaltningens bedömning var att internbudgeten behövde revideras så att budgetposterna stämmer med de effekter som införandet av komponentredovisningen medför. I samband med detta görs även rättelse av hyresintäkter för helåret samt vissa övriga budgetposter korrigeras utifrån de behov som verksamhetsförvaltningar framfört om utredningar och ett i övrigt stort behov av rivning av tomtställda förskolor med mera. Den reviderade internbudgeten behandlas i ett separat ärende vid nämndens sammanträde den 15 maj 2017. Det finansiella resultatet för perioden gentemot beslutad internbudget pekar dock på en helårsprognos i balans för förvaltningen som helhet.
- Vid T2 prognostiserades en positiv budgetavvikelse om 13,3 mkr. Resultatet för perioden gentemot beslutad internbudget pekar på en helårsprognos som är positiv för förvaltningen som helhet. I prognosen finns effekten med av den nya redovisningsprincipen som innebär att planerat underhåll ska klassificeras som en reinvestering.

Granskningen av tekniska nämndens sammanträdesprotokoll visar att protokollförd uppföljning av ekonomin har skett sex gånger under året. Utöver delårsrapporterna tar nämnden del av fyra ekonomiska uppföljningar där den ekonomiska prognosen för helåret presenteras. Av reglementet för budgetansvar och attest framgår att det åligger nämnden att kontinuerligt hålla sig underrättad om såväl kostnader och intäkter som verksamhetens utveckling. Vi bedömer att ovanstående rapporteringsfrekvens är tillräcklig.

2.2.3. Verksamhetsmässigt resultat

Protokollförd uppföljning av verksamhetsresultaten inom nämndens ansvarsområde har skett fem gånger under året utöver den redovisning som skett i samband med delårsrapport 1 och delårsrapport 2. Vid uppföljningarna ansågs måluppfyllelsen vara god.

Nämnden redovisar i sin årsredovisning bidraget till mål och budget 2017 kommunövergripande målområden via åtaganden, nämndmål och indikatorer. Detta utifrån den så kallade trafikljusmodellen. Vår granskning visar dock att redovisningen av vissa mål saknar indikatorer för 2017 och även utfall för år 2017.

Nämndens egen utvärdering i årsredovisningen visar att bidraget till måluppfyllelsen är god inom samtliga områden förutom mål 9:1 att nämnden ska visa och kommunicera offentlig konst, mål 12:1 att nämnden ska verka för att det råder en god och hälsosam arbetskultur där varje kollega vill utveckla verksamheten så att det blir bästa möjliga nytta för Botkyrkaborna, samt mål 12:2 att nämnden ska verka för att kommunikation mellan kollegor i nämndens förvaltning ska stärks liksom med de som förvaltningen som organisation är till för. Det vill säga att förvaltningens organisation ska öka kommunikationen inom kommunens organisation då det är förvaltningens service som ska stödja andra kommunala verksamheter i sina uppdrag gentemot Botkyrkaborna.

Därutöver framkommer att vissa åtaganden behöver utvecklas samt att nämnden inte lyckats öka samarbetet med medborgarkontoren eller med att ta fram en strategi med mätbara delmål för att fasa ut fossila bränslen från förvaltningens fordonspark.

Vidare framkommer av årsredovisningen att verksamhetsresultatet utifrån nämndens tre väsentliga utvecklingsområde pekar på att förvaltningens resultat fortsätter i god positiv riktning och likaså verksamheternas beröringspunkter inom berörda medborgarprocesser. Det framkommer att viktiga planeringsdokument för kommunen har blivit klara under året. Bland annat framhålls uppdraget med en sammanhållen lokalförsörjningsplan för 2018-2021, vattenförsörjningsplan samt att översyn av VA-avgifter från och med 2019 helt överensstämmer med kommunens mål- och uppföljningsprocess. Vidare har digitala körjournaler inom transportområdet införts. Effekterna framåt är, förutom att systemet ökar förmågan till styrning och planering av bränsle, att den digitala plattformen kan bidra till att förenkla Botkyrkabornas vardag. Inom VA-området fortsatte utbyggnaden av infrastrukturen för automatisk datainsamling av samtliga nya vattenmätare. 2019 beräknas infrastrukturen för detta vara helt klar.

Vi kan konstatera att åtaganden, mål och indikatorer samt genomförda åtgärder för att nå dessa kommenteras till viss del på ett tillfredsställande sätt i nämndens årsredovisning. Vi menar dock att samtliga mål bör ha indikatorer samt målvärde för att undvika godtyckliga bedömningar.

2.3. Lägesrapporter

2.3.1. Mål- och kvalitetsarbete

Som tidigare nämnts finns i nämndens årsredovisning en uppföljning och resultatredovisning av de kommungemensamma målen i mål och budget 2017 och nämndens åtaganden utifrån dessa. En aggregerad sammanställning av måluppfyllelsen kring dessa mål finns i kommunens samlade årsredovisning.

Nämnden har fortsatt utveckla tjänstemannaorganisation under 2017. Utvecklingen tar sin grund i förvaltningens värderingar och potentiella utmaningar för verksamheten. Strävan är att formen för värdegrundsarbetet ska vara jordnära, att samtalen leder till insikt och att det stärker arbetsorganisationen. Medledarskap är ett centralt begrepp, lik-

som i andra nämnder inom kommunen. Vidare framkommer av årsredovisningen att förvaltningen under 2017 har genomfört flera kompetenshöjande insatser för chefer, arbetsledare och nyckelpersoner.

I övrigt hänvisas till kommentarerna i avsnitt 2.2.3. verksamhetsmässigt resultat.

2.3.2. Intern kontroll

Enligt kommunallagen (2017:725) är det nämnden som har det formella ansvaret för den interna kontrollen och de förtroendevalda revisorerna ska årligen bedöma om nämnden har ett fungerande system för intern kontroll.

I december 2016 antog tekniska nämnden en plan för internkontroll för 2017, vilket överensstämmer med gällande reglemente för intern kontroll. Av protokollet framgår att kommunledningsförvaltningen föreslår att nämnderna själva ska följa upp några av kommunstyrelsens egna kontrollmoment samt att rapportering av internkontrollen ska ske i nämndernas årsbokslut. Vidare framgår att en förändring för 2017 är att tekniska förvaltningen ska arbeta med internkontrollen i projekt för att skapa ökad delaktighet och lärande hos de berörda funktionerna inom förvaltningen. Detta lyftes även under revisorernas träff med nämnden.

Tekniska nämnden har i sin internkontrollplan för 2017 beaktat 6 av de 14 föreslagna kontrollmomenten i den kommunövergripande planen för internkontroll som fastställs av kommunstyrelsen. De kontrollmoment som avses har nummer 3, 4, 5, 6, 7 och 8 i kommunstyrelsens kontrollplan. Därutöver har nämnden beslutat om ytterligare tre kontrollmoment vilka avser delegationsordning, rätt redovisning enligt kodplanen och VA taxan.

Internkontrollplanen har genomförts och tekniska nämnden behandlade en delrapport om nämndens beslutade kontrollmoment vid sammanträdet den 16 oktober 2017. Uppföljningen av internkontrollplanen för 2017 redovisades i samband med årsredovisningen vid nämndens sammanträde den 12 mars 2018. Uppföljningen visade att tekniska nämnden har ett gott resultat inom sju områden: attestförteckningar, attest förtroendekänsliga, korthantering, inköp och hyra av personbil, rekrytering, löneadministrativa processen och delegationsordningen. Det finns två kontrollmoment där resultaten är "mindre bra" (röd). Det ena området finns inom HR där det noteras att förvaltningen behöver se till att nya chefer prioriterar samtliga fyra moment i chefsintroduktionen. Kommunstyrelsen ska ytterligare förankra rutinen för detta. Det andra området avser inköp- och upphandling där det noteras att ramavtalen inte hanterats på ett riktigt sätt. Vid revisionens träff med nämnden uppgavs att ramavtalen använts men att rangordningen inom dessa inte följts. Uppföljningen av internkontrollplanen visar även att utvecklingsmöjligheter även finns inom områdena: representation, statsbidrag, rehabilitering, arbetsmiljö, ramavtal, direktupphandling samt VA-taxan.

Sammantaget kan vi konstatera är arbetet med intern kontroll är ett utvecklingsområde.

2.3.3. Övriga frågor

Betydelsefulla händelser som lyfts fram i årsredovisningen 2017 är bland annat att förvaltningen i arbetet med att skapa ett jämlikt Botkyrka har arbetat med att inventera tillgängligheten i vallokaler för valet 2018 och utifrån detta förbättrat tillgängligheten i ett antal lokaler.

Förvaltningen har även medverkat i branschstudier tillsammans med IVL Svenska Miljöinstitutet och Kungliga tekniska högskolan för att införa ett neutralt öppet miljöberäkningsverktyg. Avsikten är att verktyget ska underlätta vid certifiering av byggnader och att verktyget ska användas som krav vid upphandlingen av byggnader.

Vidare framkommer att Botkyrka kommun i maj 2017 utsågs till vinnare av miljöbilspriset som delas ut av Miljöfonden syd och Bisnode.

2.4. Framtidsperspektiv

Under denna punkt har diskussioner förts kring framtiden och fortsatta utmaningar, såsom bland annat:

- Lokalförsörjning, inklusive översyn av inhyrda lokaler samt fastställande av internhyresmodell
- Komponentavskrivning, fullständig implementering inklusive historiska investeringar beräknas vara gjort till 2019
- Säkerställa att kommunen inte blir föremål för den så kallade åtkomstprincipen i samband med byggnationsprojekt
- Digitalisering
- GDPR, NIS-direktivet inom VA.